

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України №2180-IX від 12.04.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text> (дата звернення: 02.05.22)
2. Інтерв'ю Голови Національного банку Кирила Шевченка Економічній правді. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2022/04/8/685423/> (дата звернення: 02.05.22)

УДК 336.76

Юркевич О.М.

к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ ПОРТФЕЛЯ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ БАНКІВ

Питання оптимізації залишаються дискусійним, а саме «поняття» неоднозначним явищем навіть за наявності широкого кола інструментарію для її досягнення. Активний розвиток фінансових ринків, зокрема фондового, обумовив можливість значної кількості досягнень в сфері оптимізації. Своєю чергою, можливість швидких дій з цінними паперами дали серйозний поштовх розвитку портфельних теорій в основі яких лежать оптимізаційні моделі.

Визначаючи основні критерії оптимізації, варто зазначити, що оптимальність портфеля фінансових інструментів не обов'язково пов'язана з екстремумом показника дохідність/ризик. Так, для банківських установ модель з мінімізації ризику за заданої величини дохідності або максимізації дохідності за визначеною величини ризику доцільно розширити. Зокрема, важливим фактором портфеля фінансових інструментів банку виступає показник ліквідності цінних паперів та портфеля в цілому. Так, ліквідність портфеля може виступати як пріоритетна ціль формування портфеля. В такому разі необхідно до

моделі оптимізації структури портфеля включити показник ліквідності з присвоєним значенням ваги даного фактору порівняно з дохідністю та ризиком.

Банківські установи в своїй діяльності стикаються з необхідністю хеджування валютного ризику та ризику процентної ставки. За врахування цих ризиків зазвичай відбувається ускладнення моделі оптимізації портфеля фінансових інструментів. Мінімізація валютного ризику може здійснюватися як з допомогою валютних боргових цінних паперів, так і з через похідні фінансові інструменти. В разі відсутності надлишкових ліквідних коштів, деривативи дають змогу збалансувати валютну позицію з мінімальними витратами на вивільнення коштів. Управління процентним ризиком як і валютним можна здійснювати шляхом комбінування термінів погашення боргових цінних паперів, та з допомогою процентних свопів, які страхують від коливань процентної ставки та зменшують процентний геп банку.

При побудові оптимізаційної моделі фінансових інструментів необхідно враховувати обмеження як законодавчі, так і внутрішньобанківські. Порухення значень економічних нормативів Національного банку України через купівлю певних видів цінних паперів призведе до додаткових витрат у вигляді штрафів та інших санкцій з боку регулятора.

Наступним фактором, який слід врахувати при оптимізації портфеля фінансових інструментів банківської установи є необхідність комплексного підходу який передбачає врахування всіх інтересів стейкхолдерів банку зокрема вкладників, акціонерів, регулятора, працівників, аудиторів, клієнтів, контрагентів та навіть ЗМІ. Однак, слід врахувати, що суцільне врахування інтересів зацікавлених осіб може призвести до надмірного перенасичення моделі факторами та ускладнення до неможливості її розв'язання. В даному випадку необхідно об'єднати схожі інтереси зацікавлених сторін, деякі можна навіть нівелювати повністю через несуттєвість. В разі їх суперечності та складності врахування в моделі інтересів має сенс переорієнтуватися на теорію агентів, яка дозволить спростити модель до необхідного рівня.

Слід зазначити, що процес формування та управління портфелем фінансових інструментів повинен опиратися на квантифікацію та досягнення екстремумів цільових показників. Оптимізація портфеля цінних паперів досягається лише через емерджентні зв'язки компонентів пулу фінансових інструментів. Тобто неможливо досягнути стану оптимальності лише через аналіз окремих складових портфеля, необхідно аналізувати портфель через визначення його дохідності, ліквідності та ризику. Особливо важливо враховувати в моделі портфельний ризик через квантифікацію диверсифікації портфеля, а саме з допомогою розрахунку кореляції та взаємозалежностей між цінними паперами. Визначення величини диверсифікації потрібно здійснювати не лише через розрахунок кореляції але й експертним шляхом з врахуванням якісних характеристик так інформації про тенденції ринку.

На сьогоднішньому етапі розвитку ринків капіталу, використання класичних теорій в чистому вигляді є небажаним та неефективним рішенням для більшості нестандартних проблем. Необхідно адаптувати та доповнити класичні теорії оптимізації портфеля фінансових інструментів задля досягнення максимальної результативності від поставлених цілей.

Онопрієнко Ю.Ю.

аспірант кафедри європейської економіки і бізнесу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

РЕГУЛЮВАННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Нинішні умови та карантинні обмеження, пов'язані з нестабільністю країни, негативно впливають на фінансовий стан та прибутковість банків. Виникнення кризи COVID-19 спричинило багато негативних економічних наслідків, а саме: зростання безробіття через закриття кордонів та звільнення,